

2. MEDVOJNO OBDOBJE (1918 – 1939)

V tem medvojnem obdobju so pomembne predvsem gospodarske razmere, saj imamo kar tri velike gospodarske krize in če vemo, kako gospodarstvo vpliva na druga področja življenja, je to pomembno dejstvo. Te krize so bile:

- 1922/1923: poveljna kriza,
- 21. 10. 1929 »Črni petek«: svetovna gospodarska kriza (ki se razširi na vse kontinente),
- 1937/1938: predvojna kriza

Agrarnih kriz je bilo pa še več.

Čas medvojne Evrope je čas, ko se v nekaterih državah uveljavijo TOTALITARNI REŽIMI. Ti režimi so bili trije: fašizem, nacizem in boljševizem (oz. stalinizem). Držav je pa več: Italija, Nemčija, Sovjetska Zveza, Španija, Japonska,... Novonastale države, npr. Jugoslavija in Madžarska pa imajo neke vmesne sisteme, ki so neka mešanica med demokracijo in totalitarizmom. Tako npr. tudi v Jugoslaviji čutimo fašizem.

TOTALITARIZEM – gre za totalno (popolno) oblast na vseh področjih (kulturno, politično,...), ki je v rokah ene stranke.

Za totalitarizem je torej značilen enostrankarski sistem. Ni volitev, so kvečjemu referendum. V sovjetski zvezi je to komunistična partija (to je bivša levica SDS). V Nemčiji je to NSDAP (nacistična stranka), v Italiji pa je bila to fašistična stranka.

Res pa je, da so totalitarni režimi vezani na neke MARKANTNE OSEBNOSTI, ki uživajo strahospoštovanje ljudstva. Sicer pa je za te osebe značilno, da so psihični bolniki (vsi imajo težave že v otroštvu). Kultura v teh totalitarnih režimih je popolnoma v službi sistema. Nek pisatelj lahko piše samo tisto ki lepo paše s sistemom. Drugi končajo v taboriščih – v Nemčiji so to koncentracijska taborišča, v Sovjetski Zvezi pa so to Gulagi v Sibiriji. Iz teh taborišč pobeg praktično ni bil možen.

Takšni sistemi se kar zgodijo, to ni stvar zgodovine, ampak je ideologija. V prid peščici ljudi. Nekateri so se tega zavedali, ampak večina ne, jih je potegnilo. Tega so se zavedali zlasti umetniki. Človek je na začetku kot žival – dokler je lačen, se obnaša živalsko. V gospodarskih krizah, v revščini, pa je tisti, ki ponuja rešitev tega stanja dejansko gledan kot odrešenik – prevlada ideologija čredništva. V takih situacijah je množica najbolj vodljiva in ko nepravde osebe dobijo priložnost, se zadeve izrodijo. In to se dogaja še danes.

S totalitarizmom so povezani tudi naslednji pojmi:

- KOLEKTIVIZEM: 1. nazor, ki poudarja pomen in interese kolektiva, skupnosti: navdušen pristaš kolektivizma/ ideje kolektivizma // miselnost, ravnanje, ki izraža tak nazor: duh kolektivizma se je vse bolj širil. 2. kolektivno vodenje, upravljanje, zlasti proizvodnih sredstev: boj za gospodarski kolektivizem/ kolektivizem patriarhalne družbe
- KORPORATIVIZEM: družbenoekonomska teorija, ki temelji na solidarnosti med vsemi družbenimi sloji. S stanovskimi korporacijami pod kontrolo države naj bi preprečili socialne konflikte.
- REVANŠIZEM: prizadevanje za ponovno, zlasti nasilno pridobitev v vojni izgubljenih ozemelj in privilegijev: v državi se širi revanšizem; preprečevati revanšizem; nemški revanšizem po prvi svetovni vojni; revanšizem in militarizem
- ŠOVINIZEM: prepričanje o večvrednosti lastnega naroda in sovražni odnos do drugega naroda: boriti se proti šovinizmu; šovinizem in nacionalizem/ romanu so očitali narodni šovinizem

3. RAZVOJ ZNANOSTI IN TEHNIKE MED OBEMA VOJNAMA

Posledice vojne so bile tragične, a kljub temu je vojna (predvsem njene posledice) pomenila za znanost in tehniko skokovit razvoj. Že to, da so bile v vojni $\frac{3}{4}$ človeštva, je pomenilo, da se je svet zmanjšal in bil zaradi novih in krajših prometnih povezav hitreje prehodan.

Vsaka vojna zagotovo pomeni napredek na področju vojne tehnologije ter na področjih, ki omogočajo vojaške uspehe (transport, preskrba, novo orožje, razvoj tehnologije nasploh,...).

Vojna je prinesla hude gospodarske posledice. Inflacija je bila velika, hitro razvijajoča se tehnologija se je obrnila proti človeku. Pomagala ga je uničevati, ta občutek so izražali tudi umetniki.

Kljub temu je znanost doživela skokovit napredek. Najbolj znana odkritja so:

- odkritje atomske strukture (Niels Bohr)
- odkritje strukture nevtrona (James Chadwick)
- odkritje radioaktivnih izotopov (zakonca Irene in Joliot Curie)
- odkritje X-žarkov (Röntgen)
- dokaz relativnostne teorije (Albert Einstein)
- odkritje plutonija (Glenn Theodore Seaborg)
- odkritje penicilina (Aleksander Fleming)
- umetne mase, sintetični kavčuk, umetna vlakna, umetna gnojila,...
- vedno pomembnejši pogonski energiji sta nafta in elektrika.

Zelo pomembna sta razvoj letalstva in avtomobilizma, saj se razdalje z uvedbo rednih prog močno skrajšajo. Londonska Imperialna družba je začela povezovati domovine z matično deželo – to ima tudi politični pomen. Vodilno vlogo na področju letalstva pa so prevzeli Američani. Ameriški pilot Charles Lindbergh je leta 1927 kot prvi preletel Atlantik sam in v majhnem letalu (prej so to zmogla le velika letala s posadko). L. 1935 je že bila uveljavljena redna PACIFIŠKA PROGA (npr. iz San Francisca na Filippine)

Uporaba tekočega traku je naredila avtomobil dostopen povprečnemu državljanu. Napredku lahko sledimo tudi v kmetijstvu (z uvajanjem in razvojem traktorja, kombajna, vsakovrstnih delovnih strojev, motorne žage, mlinov, umetnih gnojil,...), tako da imamo velike presežke.

Pomemben (politično in družbeno) je razvoj in začetek radia. Po številu radijskih sprejemnikov so tudi ocenjevali razvitost posamezne države.

V gradbeništvu nastopi skupni mednarodni slog – preproste oblike, značilna je gradnja v višino (stolpnice, nebotičniki). To so omogočile predvsem nove snovi: jeklo, beton, razni izolacijski materiali, steklo,...

4. SVETOVNA GOSPODARSKA KRIZA (1929)

Stvar se začne dogajati 21. 10. 1929 na »Črni petek«. Takrat iz nepojasnjenih razlogov začnejo padati delnice na Newyorški borzi. Razlog, ki je danes znan, je v hiperprodukciji v ZDA. Američani že pred vstopom v vojno materialno zalagajo Antantne države in jim je tudi cilj, da bi Antanta zmagala, saj bi jim potem Antante države vrnile gospodarsko sodelovanje. Po vojni je Evropa porušena in ima krizo. ZDA pa ne, saj se vojna tam ni dogajala. To pomeni, da lahko ogromno proizvedejo in zalagajo Evropo. Evropa pa počasi obnovi proizvodnjo. To kar je prej kupovala sedaj pridela sama in počasi se v letih 1925, 1926, 1927 in 1928 gospodarska rast poveča. Zda pa imajo še vedno veliko produkcijo in skladišča se začnejo polniti. Zaloge se kopičijo in večajo.

Krizo so najprej občutile banke. Nekdo, ki ima denar v neki banki, bo, ko pride v krizo, najprej dvignil ves svoj denar. Banke so ostajale brez kapitala – tudi, če je kakšno podjetje hotelo kredit, ga ni moglo dobiti, saj banka ni imela dovolj denarja. V štirih letih je tako propadlo preko 5000 bank. Ogromno ljudi ostane brez prihrankov, zgodi se ogromno življenjskih tragedij. Podjetja so se zapirala, hrana se je zažigala, število nezaposlenih je strmo naraščalo in kriza je trajala nekako do leta 1933, ko je bil za ameriškega predsednika izvoljen FRANKLIN DELANO ROOSEVELT, ki je še danes eden izmed najbolj priljubljenih ameriških predsednikov.

Takoj po izvolitvi se je Roosevelt lotil reševanja krize in pripravil program za njeno rešitev. Ta program se je imenoval NEW DEAL (nova delitev) in gre v bistvu za način politike. Program je zajemal več področij.

Ko je Roosevelt postal predsednik je bilo skoraj 20 milijonov brezposelnih. Največji problem pa je bil dolar, ki ni bil vreden nič. Roosevelt je izpeljal DENARNO REFORMO, reformo dolarja. Dolarju je dal namesto zlate podlage srebrno podlago, ki pa je imela samo 60% vrednosti prejšnjega dolarja. S tem denarjem s srebrno podlago je država začela kupovati zlato. Bogastvo države se namreč meri v tem, koliko rezerv v zlatu ima država v banki v Švici. Če država stiska več denarja, kolikor pa ima zlata gre takoj za inflacijo – vrednost denarja je manjša. To, da so Američani kupovali zlato s srebrom je za njih pomenilo, da so ga zelo drago plačali. Je pa denarna reforma vrnila vrednost dolarju.

Glede bank je Roosevelt storil to, da je tiste, ki so životarile in so še delovale zaprl, ostale pa je obnovil z državno pomočjo. Vendar je to storil tako, da je vanje poslal državne uslužbenke – banke so poslovale pod nadzorom države.

Zelo pomembno je bilo, da se je prazna državna blagajna čimprej napolnila. Če hočeš napolniti državno blagajno, moraš vzeti tam kjer se da. Povišali so torej davke, takse, znižali pokojnine, plače državnih uslužbencev,...

Velik problem je bila tudi velika brezposelnost. Ta problem so začeli reševati z javnimi deli, kjer so naenkrat lahko zaposlili večje število ljudi. Tej ljudje so prišli na delo, dobili hrano,... Najtežje pa je bilo v teh razmerah mladim družinam, ki so bile v največji krizi. Država je zanje poskrbela tako, da je ustanovila posebna delavska taborišča, kjer so te družine spale, dobivale hrano in od tu so jih potem tudi vozili na javna dela.

Država je nudila tudi denarno podporo. Ta način je bil izredno uspešen – v enem letu so zaposlili štiri milijone ljudi.

ZDA so krizo uspešno rešile. Ta država je II. svetovno vojno pričakala zopet kot najmočnejša gospodarska sila. Za to pa je plačala svojo ceno. Rešite te krize je uveljavila drugačen način gospodarstva, ki ni bilo več svobodno, ampak državno – v rokah države. Gre za to, da je država začela kreditirati farmerje, podjetja,... In oni so rekli: »Mi ti damo kredit, ampak sadil boš tobak, ker ga v državi primanjkuje.« Oni so kreditirali, ampak tudi dirigirali.

5. SOVJETSKA ZVEZA MED OBEMA VOJNAMA

Sovjetska zveza je edina država, v kateri se je med vojnama uveljavil komunizem. L. 1924 je umrl Lenin, na oblasti pa ga je zamenjal Stalin. Prebivalstvo Sovjetske Zveze je še vedno pretežno kmečko, razvojno stopnjo te države pa vidimo tudi v temu, da kmet še vedno orje z lesenim plugom. Imamo tudi Kulake, to so bili premožnejši, bogati kmetje, ki pa jih kmalu ni več.

Državljska vojna

Prva pomembna zadeva v Sovjetski Zvezi je državljanska vojna, ki je zajela Rusijo že leta 1918 in se je nadaljevala vse do leta 1922/23. Državljska vojna je najslabša zadeva, ki se lahko zgodi narodu. Lahko bi jo imenovali tudi »bratomorna vojna«. Torej vojna, ki zna skregati, pustiti močen posledice (pred kratkim se je to dogajalo tudi na Balkanu, tako vojno pa smo doživljali tudi Slovenci med drugo svetovno vojno).

Ko govorimo o državljanski vojni v Sovjetski Zvezi, jo lahko označimo z dvema barvama – RDEČO in BELO. Rdeči so bili boljševiki, predstavniki nove oblasti, z Leninom na čelu, ki se sedaj borijo, da bi ostali na oblasti. Beli pa je izraz za kontrarevolucionarje – za tiste, ki se z novo oblastjo ne strinjajo. To so predvsem predstavniki višjega sloja: plemstvo, bogataši, buržoazija (kolikor jo je bilo), bogati kmetje, mejnševiki, generali stare carske vojske (ki imajo tudi odločilno besedo), privrženci carizma,... Tem so pomagale tudi tuje države. Torej je šlo pri državljanski vojni v Rusiji tudi za tujo intervencijo (Angleži, Čehi, Francozi, Japonci,...). Tuje države pošljejo svojo vojsko, saj se bojijo nove oblasti. Bojijo se, da bi se širila, kar pomeni, da je nova oblast imela hude težave. In glede na vse te razmere je skoraj nenavadno, da so boljševiki zmagali. V določeni situaciji je namreč prišlo celo do tega, da so boljševiki obvladali samo Moskvo z okolico.

Boljševiki in njihova oblast je bila v državljanski vojni močno ogrožena, kontra-revolucionarjem so pomagali tudi tujci. A kljub temu so uspeli zdržati in uspeli zaščititi revolucijo. Res pa je, da bolj kot so revolucijo štitali, bolj so se odmikali od njenih načel. Postajali so vse bolj totalitarni.

Seveda so morali boljševiki z določenimi ukrepi rešiti situacijo. Tako so na gospodarskem področju uvedli t.i. VOJNI KOMUNIZEM. Gospodarstvo je bilo zelo pomembno predvsem zaradi odrezanosti od nafte, rud,... Ker so bili odrezani od vsega, so morali ot tistih, ki so jih obvladali, dobiti hrano za vojake, ki branijo oblast. S tem vojnim komunizmom so v večji meri prizadeli kmeta, saj je bil dolžen oddati pridelek. Ostalo mu je lahko samo toliko, da ni umrl od lakote. Kmetje pa seveda tega niso hoteli dati in s tem je torej povezano tudi nasilje – če se je kmet upiral, so ga lahko tudi ubili. Skratka, oblast je delala vse, da bi se obdržala na oblasti. Druga zadeva je ta, da so nacionalizirali pomembne obrti, prepovedali so privatno trgovino,... Uvedli so splošno delavno obveznost – vsi so se morali boriti za revolucijo.

Drugi ukrep je bil na PODROČJU VOJSKE. To je čas, kose formira (sedaj še ne tako slavna, ampak čez dvajset let pa zelo) RDEČA ARMADA. Uvedejo obvezno vojaško službo, kar pomeni, da v vojsko vključijo vse sloje. Veliko skrb pa namenijo tudi vojaški vzgoji – organizirajo vojaške tečaje,... Največji problem je bil, da njihovih vojakov ni imel kdo voditi. Oni so imeli kmete in delavce, ki so bili navadni vojaki, a niso pa imeli častniškega kadra. Zato so povabili k sebi bivše častnike carske vojske. _nekateri so se pridružili, nekateri ne. Tisti, ki pa so se odločili za, so bili pod stalnim političnim nadzorom. Pridobijo si jih okoli 30.000. Z organizacijo Rdeče armade je povezano ime LEV TROCKI, ki je bil zaslužen za formiranje in organizacijo armade. Bil je tudi obrambni minister.

Na POLITIČNEM PODROČJU so se rešili z RDEČIM TERORJEM. Potrebno je bilo namreč poiskati notranje sovražnike – bele barve. Treba jih je bilo onesposobiti, onemogočiti.

Nekatere številke pravijo, da je v tem obdobju bilo pobitih okrog 8 000 000 ljudi. To je čas, ko Rusijo še vodi Lenin in s temi ukrepi se boljševiki vse bolj oddaljujejo od prvotnih revolucionarnih načel in država se spreminja v totalitarni režim, ki dobi svoje razsežnosti v času Stalina.

Leta 1921 na Leninovo pobudo ukinejo vojni komunizem in uvedejo NEP (novo ekonomsko politiko). Gre za to, da oso si boljševiki z vojnim komunizmom kmeta pridobili za sovražnika. Z NEP-om se ukine obvezen kmečki odvzem. Namesto tega je uveden davek v naturi, če je pa pri kmetu presežek, ga lahko svobodno proda. Cilj NEP-a je bil tudi izgradnja težke industrije, kajti to je država, ki je imela ogromne naravne danosti, vendar neizkoriščene. Lenin se je tudi zavedal, da se je zaradi pomanjkanja kapitala potrebno odpreti navzven in so celo dovolili, da so tuji vlagatelji vlagali v težko industrijo. Sprostili so tudi notranjo trgovino, medtem, ko so v času vojnega komunizma nadzorovali izdelke.

Leta 1922 Lenina zadane kap, ki jo sicer preživi, a je na vozičku in se vedno manj vključuje v javno življenje. Jasno je, da je treba najti nekoga, ki ga bo zamenjal. Začne se t.i. »BOJ ZA LENINOVO DEDIŠČINO«. Kandidatov je bilo več. Med njimi tudi po Leninovo primerna osebnost – Lev Trocki. Bili pa so še drugi. To so bili ljudje, ki so bili z Leninom od začetka. Pojavil pa se je tudi JOSIP VISARIONOVIČ DŽUGAŠVILI – STALIN (jekleni) – Gruzijec po rodu. Ko so Lenina vprašali, kaj si misli o Stalinu, je rekel, da se mu ne zdi primeren za njegovega naslednika, saj se mu zdi, da bi Stalin šel po drugi poti. To se je tudi res zgodilo.

Zadnje večje delo Lenina je l. 1923 ustava, z ustavo postane Sovjetska Zveza Zveza Sovjetski Socialističnih Republik (ZSSR), ki jih združuje zunanja politika, obramba, gospodarsko načrtovanje, sodstvo, šolstvo, zdravstvo, torej skoraj vse.

21. januarja 1924 je Lenin umrl. Takrat boj postane res oster, ampak Stalinu uspe s svojo prepričljivostjo doseči, da ga CK (Centralni Komite, vodstvo komunistične stranke, okrog 50 – 60 mož) izvoli za predsednika s 40:10 (lahko si predstavljamo, kaj se je zgodilo s tistimi desetimi). Tako začne za Sovjetsko zvezo obdobje STALINIZMA.

Obdobje stalinizma

Gospodarsko področje

Stalin je s svojo vladavino začel popolnoma novo obdobje. Na gospodarskem področju je Stalin ukinil NEP. Uvedel je načrtno gospodarstvo (enako kot je Jugoslavija počela po vojni). Gre za planiranje, gre za plansko gospodarstvo, za PETLETKE – za petletni plan, ki je bil zelo ambiciozno zastavljen in, zanimivo, tudi uspešen. Cilj je bil izgradnja težke industrije. Stalin je rekel, da bodo prehitel Zahodno Evropo, kar pa je bilo res pretirano.

Večji problem je bil kmetijsko področje. Začne združništvo (izvedejo kolektivizacijo) in nastajajo t.i. SOLHOZI (državne zadruge) in KOLHOZI (kmetijske zadruge). Revni kmet je to sprejel dobro, srednji in večji kmetje pa so bili prav razočarani. Združništvo pomeni, da je bilo vse skupno – orodje, živina,... tisti, ki je imel je moral deliti. Problem so bili KULAKI, ki niso hoteli deliti. Stalin je s kulaki opravil po hitrem postopku. To je čas GULAGOV – delavnih taborišč v Sibiriji, v katerih so končali predvsem politični zaporniki. Redkim se je uspelo vrniti, še redkejšim pa zbežati.

Delovno vnemo ljudi so zviševali (da bodo npr. rudarji nakopali čim več...) z nagrajevanjem, priznanjem. To, da si šel na obisk k Stalinu, da si mu stisnil roko, je izredno dosti pomenilo. Govorili so, da več kot narediš, več pripomoreš k izgradnji socializma. Razvilo se je tudi STAHANOVSTVO (po Kudaju Stahanu, ki je v enem mesecu sam nakopal okoli 100 ton premoga) – med seboj so tekmovali, storilnost pa se je večala. Stalinove slike in Stalinovi reki so začeli viseti prav povsod.

L. 1927 so sprejeli sklep o obsežni elektrifikaciji, industrializaciji in kolektivizaciji (na vasi) ter uvedbo petletk. Načrtovali so, da se bo v prvi petletki (1928 – 1933) industrija povečala za 133 %, v drugi petletki (1933 – 1937) pa bodo zgradili železnice, velike prekope in kombinatne različnih industrijskih panog. Tretjo petletko, v kateri se je okrepila zlasti vojaška industrija, je prekinila vojna. Zanimivo je, da so bili načrti skoraj v celoti uresničeni.

Sovjetska zveza je tako v času svetovne gospodarske krize postala tretja industrijska svetovna velesila (za ZDA in Nemčijo), visoko ceno za to pa je plačalo prebivalstvo, saj je primanjkovalo vsega (obleke, hrane, stanovanj,...).

Na podeželju imamo kolektivizacijo – do leta 1932 je bilo vključenih 60% zemlje, l. 1940 pa že 97 %. Kolektivizacija je pri kmetih povzročila upore, bojkotiranje kmetijske proizvodnje in protestno klanje živine (Kulaki so živino raje poklali, kot da bi jo dali). V letih 1931 – 1933 je tako sledila množična lakota, zaradi katere je umrlo več milijonov ljudi. Je pa res, da je Sovjetsko Zvezo svetovna gospodarska kriza obšla.

Politično področje (Stalinov ali komunistični totalitarizem)

Za Sovjetsko zvezo je značilno, da je bil posameznik popolnoma podrejen državi in družbi. Posameznik ni veljal nič, vse je bilo podrejeno interesom sistema (KOLEKTIVIZEM). Sistem je proti vsem nasprotnikom uporabljal zelo kruta sredstva – ustanovljeni so bili gulagi (delovna taborišča), predvsem v Sibiriji. Komunistična partija, katere predsednik je bil od l. 1924 Stalin (njegov tekmeč, Trocki, je zbežal in bil l. 1940 ubit v Mehiki – ubil ga je Stalinov atentator), je praktično nadzirala vse. Stalin je kmalu obračunal z vsemi nasprotniki znotraj partije – z levico in desnico.

Upravičeno se je nova oblast bala t.i. »notranjega sovražnika, saj je bilo ljudi, ki se z novo oblastjo niso strinjali, veliko, tako so ustanovili tajno policijo. Z režiranimi javnimi procesi je dal Stalin obsoditi na dolgoletne zaporne kazni v taboriščih, izgnanstvo ali smrt milijone ljudi. Najbolj značilni so bili MONTIRANI SODNI PROCESI proti vodilnim politikom, ki bi lahko ogrozili Stalinovo oblast. Z obsojanjem velikega števila ljudi je oblast tudi reševala problem delovne sile za najbolj težka dela. Ljudje so bili tako zelo prestrašeni, saj je bila že najmanjša napaka ali izraz nezadovoljstva dovolj za obsodbo.

STALINOVE ČISTKE so se začele l. 1933 s preverjanjem partijskih dokumentov in izključevanjem iz partije, vrhunec pa so dosegle v letih 1936 – 38. V teh čistkah je Stalin odstranil tudi svoje najbolj sposobne generale, tako da je Rusija drugo svetovno vojno pričakala povsem nepripravljena in z neizkušenimi vojaškimi častniki. Višji oficirski kader so krivili vohunjenja za Nemčijo, izdaje – to so jim Nemci podtaknili, oni pa tega niso preverjali. Rdeča Armada je bila tako na začetku vojne izredno slaba.

Od tridesetih do začetka petdesetih let je Stalin nadzoroval celoten državni aparat. Podredil si je vlado, partijo in policijo, skušal pa je vplivati tudi na razmere v drugih državah.

KULT OSEBNOSTI je Stalin razvil do skrajnih možnih meja. Ljudi so s plakati, filmi, književnostjo nenehno prepričevali o tem, da vladajo delavci sami sebi. Dovoljena je bila le umetnost v službi politične propagande. Staro religijo, pravoslavno vero, so razglasili za »opij ljudstva« in jo povsod nasilno zatirali.

V Sovjetski Zvezi je tako vladala strahovlada. Ljudje niso več govorili tako, kot so razmišljali. Dovolj je bilo, da si dobil pismo iz Francije, pa si šel sedet, saj si bil pripadnik zahodnega, gnilega kapitalizma in te je bilo treba onesposobiti. V takem sistemu je človeško življenje popolnoma nepomembno in zato bi bilo prav, da takšnih sistemov ne bi bilo več.

S čistkami si je Stalin zagotovil neomejeno prevlado. Vsi najbližji sodelavci so ga stalno spravljali v dobro voljo. Trudili so se mu izpolniti želje še preden jih je sploh izrekel.

Stalin je izučeval zelo strogo, ozko specializirane znanstvenike – delali so samo tisto, za kar so bili specializirani, drugega pa niso znali.

V totalitarnih režimih ni mesta za bolne, zlasti za psihične bolnike. Država takih ljudi ne priznava. V Nemčiji do jih pobijali, v Sovjetski Zvezi pa so živeli v tako težkih pogojih, da ni bilo vredno človeškega življenja.

Oblast je nadzirala informacije – ti si izvedel samo to, kar je oblast hotela. To je sistem, ki je onemogočal, da misliš s svojo glavo.

Stalin je umrl l. 1953. Rusi, ki se ga danes še spominjajo, pogrešajo tisto stanje.

Zunanja politika Sovjetske Zveze

L. 1933 je bila Sovjetska Zveza vključena v Društvo narodov.

L. 1935 je s Francijo in Češkoslovaško podpisala pogodbo o medsebojnem sodelovanju in varovanju, ki pa je imela še en ankes – Sovjetska Zveza bo pomagala Češkoslovaški, ko bo ogrožena, le, če bo to storila tudi Francija.

Prav tako leta 1935 pride do 7. kongresa KOMINTERNE. Kominterna je drugi izraz za komunistično internacionalo (ali 3. internacionalo), ki je na Leninovo pobudo organizirana l. 1919 v Moskvi. Gre se za to, da pride v SDS do notranjega razkola – levica vidi pot v socializem z revolucijo, centristi pa po mirni poti. Taka situacija je znotraj SDS trajal do konca vojne. Po vojni pa levica izstopi in formirajo se komunisti, ki so torej bivša levica SDS. Tako imamo po vojni dve delavski stranki: komunistično partijo in socialdemokratsko stranko. Največji problem je, da se ti dve stranki borita za skupni cilj, a se proglasita za največja sovražnika. To je pomemben podatek – to, da so oni neenotni, omogoči drugim skrajnostim vzpon. Te komunistične partije, ki so se formirale po vojni, so bile potem združene v kominterno.

Kominterno pa si je, tako kot vse, podredil Stalin – podredil si je obvladoval in preko kominterne vplival. Tudi tako, da čim je videl, da je kakšna stranka malo postrani, je sklical CK-je. Tisti, ki so bili pripravljeni na pogovor, so se vrnilo zdravi, ostali pa so si zlomili vrat, ko so padli, jih je zadela kap,... torej čistke tudi zunaj. Je pa res, da so jih poslušali, saj je bila to edina država, kjer socializem pride na oblast.

L. 1935 je kongres prelomen – tukaj se zavejo, da komunistom ne predstavlja glavne nevarnosti SDS, ampak fašizem in sklenejo, da so mora organizirati LJUDSKA FRONTA. Torej l. 1935 je pomemben dogodek, 7. kongres komunistov, ki nakaže drugačen odnos med SDS in komunisti, ki spoznajo, da sta glavna nasprotnika fašizem in nacizem in da se je proti temu treba povezati. In zato način povezovanja – LJUDSKOFRONTNO GIBANJE. V ljudsko fronto so se povezali vsi, ne glede na versko, politično pripadnost. Združeval jih je strah pred fašizmom, nestrinjanje in boj proti njemu. Torej gre za koalicijo. Primer imamo v Franciji in Španiji, kjer se oblikuje ljudska fronta. In na volitvah zmaga. V Španiji to pomeni začetek državljanske vojne, v Franciji pa je to samo dveletno obdobje vlade ljudske fronte, ki pa ne uresniči ciljev in vlada pade. Tudi pri nas imamo primer ljudske fronte, Slovenci se med vojno odzovejo na okupacijo tako, da organizirajo oboroženo vstajo proti okupatorju – to je 27. april (Dan boja proti okupatorju – praznik). Zadeve so bile vendarle nekoliko prepozno zaznane. To povezovanje je bilo začeto prepozno. Fašizem in nacizem sta bila že na pohodu in ju ni moglo nič ustaviti – vojna je bila neizbežna.

23. 8. 1939 – zgodi se pomembno dejstvo: podpisana je nenapadalna pogodba, ki jo podpišeta Ribentropp in Molotov (zunanja ministra Nemčije in Rusije). Torej podpisana je par dni pred vojno. Tajni del te pogodbe, ki je prišel na dan šele po vojni, na Nürnberškem procesu je govoril o tem, kako sta si Hitler in Stalin razdelila interesne sfere: Poljsko (po črti Narev – Visla – San) in Baltske države.

Stalin se naveže na Hitlerja po tem, ko poskuša podpisati podobno pogodbo z Angleži in Francozi, ki pa so bili neodločeni in Stalin se naveže na Hitlerja, ki je to pogodbo podpisal zato, ker se ni hotel boriti na dveh frontah hkrati – ni hotel ponoviti napake iz prve vojne.

6. ITALIJA MED OBEMA VOJNAMA

Italija vojno konča na strani zmagovalk. Z ozemljem, ki ga je dobila, ni zadovoljna. Po vojni je gospodarska kriza. Italija dobi ozemlje, kjer je potekala soška fronta (s takim ozemljem si ne more kaj dosti pomagati). Poleg tega so državo zajela stavkovna gibanja, revolucionarna vrenja in to zlasti na severu, ki je industrijski. Pride tudi do oblikovanja komunistične partije Italije. In tudi tu kot v Sovjetski Zvezi (po ruskem zgledu) nastajajo sovjeti. Te razmere predstavljajo krizo zlasti za DESNIČARJE, ki se bojijo revolucije,... Torej zboji se oblast, ki je bila najbolj ogrožena. Tudi kralj in buržoazna oblast.

In v teh razmerah so se začelo oblikovati neki novi oddelki – FASCI DI COMBATTIMENTO. To so bili fašistični oddelki. To so bili ljudje, ki so se radi pretepati, in hoteli so se pretepati s komunisti. Sprva teh oddelkov ni nihče resno jemal. Ampak vse glasnejši je postajal BENITO MUSSOLINI, ki je svojo kariero začel kot član SDS, pa so ga izključili, saj se je preveč odmaknil od njihovega programa.. Po vojni je nadaljeval svoj vzpon preko teh oddelkov. Poleg njega je pomemben še GABRIELE D' ANUNZIO, ki je bil tudi italijanski pesnik, sicer pa izraziti nacionalist. On je s svojimi enotami zasedel Reko, ki je sicer imela status svobodnega mesta.

Dogajalo se je to, da so te enote (črnosrajčniki) – danes bi jim rekli paravojaške enote (to pomeni pol vojaške, pa tudi delno zakonite – oblast ve zanje, uradno pa niso priznane). Ti fašisti so se topli s komunisti in red v državi si je želel kralj, pa tudi buržoazija, torej so jim prišli prav.

Oktobra 1. 1922 je bilo sklicano zborovanje črnosrajčnikov v Neaplju. To je bil tudi čas splošne stavke v Italiji. Vlada ni obvladala razmer in Mussolini izkoristi priložnost – pozove svoje fašiste naj izpeljejo pohod na Rim in ti ga ubogajo. 26. 10. 1922 se torej zgodi ta slavni pohod na Rim, posledica tega pa je, da vlada praktično odreagira tako, da se malo upira, vojska zaščiti Mussolinija, kralj prav tako. Gre za to, da dobi Mussolini priložnost za prevzem oblasti na eleganten način. Tedanji kralj Viktor Emanuel III. Zlasti zaradi strahu pred državljansko vojno imenuje Mussolinija za mandatarja. Mussolini je sestavil vlado, ampak ta vlada ni bila iz samih fašistov. V prvo vlado je dal samo 4 fašiste, je a poskrbel, da se je v Italiji spremenil volilni sistem – stranka, ki je dobila na volitvah največ glasov, je avtomatično dobila 2/3 poslanskih mandatov. In to je takoj večina. Oni so jih imeli največ – zmagali pa so zaradi propagande.

L. 1924 je fašistična stranka torej zmagala na volitvah. Te volitve so bile tudi nezakonite,... Ubit je bil tudi eden pomembnih italijanskih socialistov – Mateotti, pa ni nihče odreagirala. Ko se je po volitvah formiral parlament, je bilo v parlamentu 1/3 opozicije. In opozicija je parlament bojkotirala. So šli ven. In fašisti so zapolnili še tista mesta. Opozicija je tako reagirala, ker fašizma ni resno jemala. Sicer pa je fašistična stranka na volitvah od 7,5 milijona glasov dobila 5 milijonov glasov (66,5%), opozicija pa 2,5 milijona (33,5%).

Mussolini je torej dobil mandat, ker je predstavljal neko zagotovilo za mir, ki je bil zelo pomemben tudi zaradi gospodarskih razmer. Tako od leta 1924 sledimo fašistični vladi in FAŠIZACIJI Italije. Treba je poudariti, da je ta stranka imela dober program, s katerim si je pridobila nižji in srednji sloj.

Leta 1927 je Mussolini izdal listino »CARTA DEL LAVORO«, pri kateri je šlo za socialno vprašanje. Gre za listino o delu in s tem programom rešuje tako gospodarske, kot tudi socialne razmere in poudarjeno je, kako je dolžnost vsakega človeka, da dela. Mussolini je problem nezaposlenosti reševal tudi z javnimi deli – veliko se gradi (tudi nove ceste,...). Za

cilj si zada tudi, da bodo Italijani pridelali sami toliko žita, kot ga potrebujejo in zato se izvaja tudi nova kmetijska politika – politika MELIORACIJE (izboljšave).

Reševal je dejansko socialno vprašanje, uvedel je delavske pokojnine, 40-urni delavnik. Zelo moderna je postala politika »DOPO LAVORO« – država, tovarnar je skrbel tudi za dobro počutje delavca, ko je zapustil tovarno (pikniki, kolesarski izleti,...). To je bilo tudi med samim delom – ko je bil čas za malico, so se delavci razgibali,.. Šlo je za kolektivistični duh, za zdravo življenje, za pripadnost,...

Nastajali so tudi neke vrste fašistični sindikati, ki so združevali tako delavce, kot tudi delodajalce (politika korporativizma). Skrb je bila tudi demografska politika. Potrebno je bilo povečati nataliteto – država je to vzpodbujala (očetje, ki so imeli več otrok, so hitreje napredovali v službi, imeli večje plače,...), to je bilo pomembno tudi za vojsko.

Tudi Italija se ne izogne svetovni gospodarski krizi, ki se razširi iz ZDA. Tudi Italija doživlja stavke, revolucionarna vrenja,... Ampak fašistična oblast takrat odgovori z nasiljem, levičarji tako končajo v koncentracijskih taboriščih.

73.1 Zunanja politika Italije

V tridesetih letih se tudi Italija začne aktivno vključevati v zunanjo politiko.

20. leta so leta, ki so posledica vojne in tudi razočaranje je veliko. Italijani dobijo ozemlje, ampak po njihovem prepričanju ne dovolj. Zelo zgodaj začnejo kazati interese – zanima jih Albanija. Z njo se najprej začnejo gospodarsko povezovati in tako je leta 1926 podpisana TIRANSKA POGODBA, s katero Albanija z Italijo podpiše medsebojno pomoč. Vse bolj kot se je čutil vpliv Italije v Albaniji, bolj se je slabšal odnos Albanije s kraljevino SHS, ki si ne želi Italije na Balkanu.

Leta 1924 je podpisana RIMSKA POGODBA, s katero postane Reka italijansko pristanišče.

Glede na to, da se je Mussolini zavedal, da so Italijani verni, je l. 1929 med njim in papežem prišlo do podpisa LATERANSKE POGODBE, ki dokončno reši težave med Italijo in papežem. Pogodba določa, da se medsebojno priznata. Papež tako prizna Rim kot glavno mesto. Italijanska vlada pa mu dodeli odškodnino, vendar mora to odškodnino investirati v Italiji. Glede cerkvenih zadev italijanska vlada prepušča proste roke cerkvi. V šolah je obvezen verouk in cerkvena poroka postane enakovredna civilni. Mussolini si je s tem pridobil podporo papeža in čeprav se sedanji papež (Janez Pavel II.) za to opravičuje, obstaja zgodovinsko dejstvo, da je cerkev podpirala fašizem (pod opravičilom, da nočejo komunizma).

L. 1935 Italija napade Etiopijo in svoje kolonije Somalije. Pričakovati je bilo, da bo Italija hitro opravila, saj so bili Etiopijci zelo slabo oboroženi, ponekod so nanje streljali celo z loki. Ampak za to so potrebovali skoraj leto dni. Rezultat je bil, da je Etiopija postala del italijanskega kraljestva. Društvo narodov sicer dejanje obsodi, ampak od vsega skupaj ni nič, saj ne morejo ničesar narediti.

To je tudi čas, ko se Italija v zunanji politiki povezuje z Nemčijo. Hitler in Mussolini se povežeta in hvalita drug drugega. Plod njunega sestajanja je l. 1936 ustanovljena OS RIM-BERLIN. Italija in Nemčija namreč podpišeta PRIJATELJSKO POGODBO. Obstajal je tudi tajni del te pogodbe, kajti obe državi sta imeli podobne interese v Jugovzhodni Evropi – razdelita si jo že takrat. L. 1937 Italija izstopi iz društva narodov.

Aprila, l. 1939 – pet mesecev pred začetkom vojne, Italijanska vojska vkoraka v Tirano in proglasi Albanijo za del italijanskega kraljestva. Zadeva je hitro končana in ob tej priložnosti, ko so zasedli Albanijo, je Mussolini izjavil: »Mi, Italijani, bomo korakali skupaj z

Nemci in Evropi dali mir, kajti Versajska Evropa je mrtva!« S tem tudi sam prizna, da se pripravlja na vojno, da bo vojna popravila krivice iz prejšnje vojne – gre torej za revanšizem. Oni rečejo, da bodo oni postavili nove meje. Vprašanje je, kako bi bilo, če Mussolini ne bi imel Hitlerja ob strani. Najprej je bil namreč Mussolini vzornik Hitlerju, kasneje pa dobi glavno besedo Hitler.

7. NEMČIJA MED OBEMA VOJNAMA

Obdobje Weimarske republike

Weimar je nemško mesto, v katerem je bila po vojni, l. 1919 sprejeta ustava. Obdobje, ki traja od sprejetja ustave, pa do leta 1933 (Hitlerjev prihod na oblast) tako imenujemo Weimarska republika.

Nemčija je z vojno nezadovoljna, je poraženka, mirovna pogodba je zanjo katastrofa, zdi se ji krivična. Tudi povojno Nemčijo zajame gospodarska kriza, revolucijsko vrenje, povezano s stavkami,... In celo po Sovjetskem zgledu tudi tukaj pride do poskusa revolucije in do oklica BAVARSKE SOVJETSKE REPUBLIKE (s sedežem v Münchnu). Komunisti so poskušali Nemčijo preoblikovati po Sovjetskem vzoru, ampak ti poskusi niso uspeli. Povojna vlada, ki so jo vodili socialdemokrati, torej tudi delavci, in njihov vodja EBERT, so z nasiljem, z vojsko vsa ta revolucionarna vrenja zatrli. Ebert je bil tudi predsednik vlade.

Torej tudi v povojni Nemčiji hudo revolucionarno vrenje, stavke, huda gospodarska kriza,... tudi tu imamo razkol znotraj socialdemokratske stranke – po sovjetskem zgledu. Prvo povojno vlado so vodili socialdemokrati, predsednik je bil, kot že rečeno, Ebert in njegova glavna vloga je bila izdati ustavo, kar so storili poleti, l. 1919. S tem nastopi obdobje WEIMARSKE NEMČIJE. S to ustavo se uzakoni to, da imajo deželne vlade velike kompetence – gre torej za decentralizacijo.

Zakonodajno oblast v Nemčiji dobi REICHSTAG (ali parlament), izvršna oblast pa je v rokah predsednika vlade (kanclerja) in republike, ki sta oba voljena neposredno.

Ebert ni imel problemov samo s komunisti. Poleti l. 1919, ko je obračunal s komunisti, je tudi ukinil Bavarsko republiko, ki je bila oklicana v Münchnu. Pri tem je bil uspešen, zato še uredi razkol med komunisti in socialdemokrati. Ebert pa se je soočal tudi s problemi, da socialdemokratske vlade niso podpirali predstavniki buržoazije, ki so hoteli to vlado zrušiti.

L. 1920 se je Ebert soočil s PUČEM, ki ga je izvedel KAPP, veleindustrialec. Kazalo je že, da je Ebertova vlada padla, vendar mu takrat pride prav splošna stavka, ki mu omogoči, da ponovno prevzame nadzor v državi, Kapp pa je moral zapustiti Nemčijo.

V nadaljevanju se je morala vlada soočiti tudi z izredno visoko inflacijo. Francozi so namreč zahtevali, da Nemci začnejo plačevati vojno odškodnino in Nemci so sprožili umetno inflacijo – natiskali so več mark, kot so imeli rezerv. Te marke so bile ničvredne. Visoka inflacija je sprožila močno revščino, pomanjkanje in v tem obdobju se je začel porajati tudi NACIONALSOCIALIZEM.

Razvijala se je torej NSDAP, to je kratica za Nacionalistično nemško delavsko stranko (na kratko – NACISTIČNA STRANKA), ki je v svojem programu poudarjala vlogo Nemca. Govorila je o državljanstvu in pri tem omenjala, da Židje niso nemški državljani, da imajo vse pravice samo Nemci.

Sprva nacizem v Nemčiji ni imel večjega pomena in je bil številnim nepoznan. Podobno kot v Italiji so jih sprva neresno jemali. Imeli so jih za pretepače,... Dejstvo je, da je prvič širše opazil nase ADOLF HITLER, ko je l. 1923 izpeljal t.i. PIVSKI PUČ v Münchnu. Temu poskusu je sledila sodna obravnava, ki je Hitlerju prišla zelo prav, saj je zavrnil

odvetnika in se je sam branil. Ta govor, ki ga je imel na sodišču, je seveda izkoristil, da je predstavil program svoje stranke. Dobil je pet let zaporne kazni, odsedel pa ni niti eno leto – bil je namreč zgleden zapornik. V tem času pa je uspel napisati knjigo, politični program – »MEIN KAMPF«.

Ko e prišel iz zapora (po devetih mesecih), so ga že čakali dobro pripravljene in organizirane SA-oddelke, to so bili napadalni oddelki – rjavosrajčniki. Imeli so podobno vlogo kot »fasci di combattimento«.

Vpliv te stranke je bil iz leta v leto večji in to se je lepo kazalo tudi na parlamentarnih volitvah: leta 1928, ko so bile parlamentarne volitve, je ta stranka bila popolnoma neopazna, zelo malo ljudi je volilo zanjo. Od 30.000.000 ljudi le 1.000.000.

Je pa potem čas gospodarske krize (ki se čuti tudi v Nemčiji), ki sledi gospodarskemu vzponu, kajti po letu 1923 se začne nemško gospodarstvo končno krepiti. Sledi gospodarska rast in to se spet prekine s svetovno gospodarsko krizo – tovarne se zapirajo, podjetja doživljajo stečaje,... In v tem obdobju na eni strani spet poraste vpliv komunistov, na drugi strani pa se povečuje tudi vpliv nacionalsocialistov. Zadeva je zelo podobna kot v Italiji – strah buržoazije pred revolucionarnim vrenjem in znana so tajna dogovarjanja, ki jih je imel Hitler s predstavniki kapitala – mi bomo tebe financirali, to boš pa opravil s komunizmom. Rezultat je bil viden že leta 1930, ko je nacistična stranka postala že druga najmočnejša stranka in nato na volitvah leta 1932 dobila že skoraj 40% glasov. Rezultat tega je bil, da je 30. 1. 1933 Hitler postal nemški KANCLER (predsednik vlade) in to je začetek uveljavljanja nacizma v Nemčiji.

Hitler drži obljubo. Njegova prva skrb je urediti razmere v državi in dokončno odpraviti s komunisti. Komunisti so na te razmere odreagirali tako, da so delavce pozvali splošno stavko. Hitlerju je to prišlo prav, kajti s tem si je njegova vlada vzela pravico, da je izpeljala določene ukrepe in izdala izredne zahteve. Tudi on na stavkajoče pošlje policijo, ki tudi strelja na delavce. In tudi razpusti parlament, saj odloči, da so razmere nezmožne za normalno delovanje parlamenta. To se zgodi že v začetku februarja, tako hiter je bil. Konec februarja pride do tega, da nacisti požgejo parlament, za požig pa obsodijo komuniste.

Leto 1933

30. januarja 1933 je Hitler postal nemški kancler in s tem začne za Nemčijo novo obdobje, ki je vsem najbolj znano in ki se ga številni Nemci sramujejo, nekateri pa se ga sploh še ne zavedajo.

Hitler je res začel zelo hitro jemati stvari v svoje roke. Prva zadeva s katero se je soočil, je bila splošna stavka, ki je Hitlerju prišla prav, zato da je razpustil parlament in potem je vlada pač tista, ki sprejema izredne ukrepe. S temi izrednimi ukrepi si je vlada dobivala vse več kompetenc. Ti ukrepi so bili seveda proti komunistom: zapirajo se voditelji, prepovedan je komunistični tisk,...

Konec februarja nacisti zažgejo parlament, za ta požig pa obsodijo komuniste. To pomeni, da se gonja proti komunistom še poveča, čeprav ljudje že na začetku dvomijo, kdo je v resnici požgal parlament. Sojenje pa je bilo šele jeseni.

V začetku marca sledijo nove volitve v parlament. Te volitve pokažejo, da imajo nacisti večino, ampak volitve pokažejo tudi, da komunistična opozicija še vedno obstaja. Nacisti so dobili 288 mandatov, komunisti, ki se jih je tako preganjalo pa so dobili kar okoli 80 mandatov. To pomeni, da jih je podprlo okrog 5 milijonov Nemcev. Za Hitlerja je bilo to še vedno preveč, hotel jih je uničiti – poslancem je vzel mandat, stranko prepovedal (KP gre zato v ILEGALO) in te mandate dal svojim nacistom. Ostale nemške stranke so na to odreagirale tako, da so se same RAZPUSTILE. V Nemčiji je tako RAZPADEL VEČSTRANKARSKI SISTEM. Torej ni več strank, ni več volitev, so samo še referendumi.

Hitler je prepovedal tudi delavske sindikate, njihove vodje pa je poslal v taborišča. Vedno večja pooblastila dobiva GESTAPO – tajna državna policija.

L. 1933 tudi Hitler podpiše konkordat s cerkvijo, kajti tudi on se zave, da je imeti cerkev na svoji strani dobro. In zelo mu gode, ko kardinal BELTRAM reče, da je oblast božja in da se ji je treba podrejati. Druga zadeva je ta, da je država cerkvi pustila proste roke pri cerkvenih zadevah, verouku,...

Septembra l. 1933 se začne sodna obravnava proti požigalcem parlamenta. Na tem sojenju je vsem jasno, da niso krivi, ampak prepozno. Hitler drži vse v svojih rokah – tudi sodstvo in tako tej požigalci dobijo smrtno kazen.

Novembra l. 1933 sledi referendum. Tu je Hitler dobil odgovor od nemških državljanov ali se z njegovo politiko strinjajo, ali ne. Rezultat je bil izredno visok, Hitler je dobil preko 90% podpore, zelo visoka pa je bila tudi udeležba. Dejstvo je, da je s tem dobil podporo za svojo politiko. S tem so Nemci podprli Hitlerjev program. Že takoj konec leta je zato začel s kršenjem mirovne pogodbe, ta rezultat mu da elan:

- začne povečevati nemško armado
- izstopi iz društva narodov

Leto 1934

V letu 1934 ima Hitler težave znotraj stranke, in sicer z ERNESTOM RÖHMOM. RÖHM je bil vodja SA oddelkov (jurišni oddelki, oborožene enote). On je imel vedno večji ugled in vpliv in v nekaterih vprašanjih se s Hitlerjem ni strinjal. Röhm je tako želel povečati vojaški vpliv SA oddelkov v vojski – ti oddelki naj bi postali neko srce, neka elita vojske. Hitler je začutil, da ima veliko privrženecv in bi ga zato lahko tudi ogrozil v sami stranki. Stvar se je iztekla junija 1934 z dogodkom, ki se je v zgodovino vpisal pod imenom »NOČ DOLGIH NOŽEV«. Od tega dogodka dalje SA ni več. Na ta dan so sledile aretacije in poboji številnih vodij SA po Nemčiji. S tem se povečuje moč SS – to so možje, oblečeni vsi v črno s svastiko na rokavu. So strah in trepet za civilno prebivalstvo, tudi kasneje, med vojno. SS-ovec je bil vzgajan tako, da so ga učili, da si zasluži najboljše. Uživali so veliko spoštovanje, tudi Hitler se je zelo naslanjal nanje. Vodja SS pa je bil Hitlerjev tesni sodelavec Himmler.

V letu 1934 je umrl predsednik Paul von HINDENBURG in s tem se je Hitlerju ponudila še možnost, da kandidira za predsednika države. Seveda zmaga in s tem ko postane še predsednik države, dobi podse še vojsko in postane pravi FÜREER, pravi vodja. S tem se je vpliv še povečal, čeprav Hitler med samimi vrhovi vojske ni užival nekega spoštovanja. Sam namreč ni imel visoke vojaške izobrazbe, visokega čina in zato ga nemški častniki niso spoštovali. Sodelovali so tudi v atentatih, ki pa jih je vseh skupaj bilo kar 44.

V letu 1934 se začanja nemško gospodarstvo preusmerjati v vojno gospodarstvo, kar že kaže na to, kako bo Nemčija kršila mirovno pogodbo.

Vse glasnejše postajajo tudi proti-židovske izjave. Hitler si dovoli reči, da vse kar ni rasa, je plevel. Jasno je, na katero raso misli, jasno je, da poudarja arijsko raso. Zavrača pa ne le židovske rase, ampak tudi vse ostale. Vse bolj odkrito kaže na to, da se bo v Nemčiji začel genocid. Naj so v prvi vrsti obsojeni Židje, ki razpolagajo z bogastvom, so lastniki nepremičnin, umetnin. Ta genocid se potem med vojno prenese tudi na ostale – npr. cigane, invalide, psihično bolne, homoseksualce (kljub temu, daje bilo npr. v samih nacističnih vrhovih ogromno homoseksualcev). Genocid bi izvedel tudi nad Slovani, a jih je bilo preveč – zato jim je določil mesto delavcev. Oni bodo delali za Nemce. Kljub vsemu pa jih je dal dosti prepeljati v taborišča.

Leto 1935

V letu 1935 se zgodi več pomembnih dogodkov. Prvi je sigurno plebiscit v Posarju – večina se odloči za Nemčijo in tako Nemčija s Posarjem dobi prvo ozemlje. In Hitlerju je tu prišel prav konkordat s cerkvijo, ki je na dan plebiscita razpisala MOLITEV – molimo, da bo izid plebiscita ugoden za Nemčijo. Po tem Hitler takoj reče Francozom: »To smo dobili, ne zahtevamo ničesar.«

V tem letu Hitler uvede tudi splošno vojaško obveznost, kar pa je zopet kršitev mirovne pogodbe. Ves čas temu sledijo protesti – protestira Društvo narodov, Angleži, Francozi, ampak oni lahko samo protestirajo...

V enem letu so tudi ukrepi proti Židom bolj konkretni – Židje izgubijo državljanstvo, ne smejo več delati v javnih službah, skratka izgubijo pravice. Seveda so se ti ukrepi samo še stopnjevali – od l. 1939 morajo Židje nositi tudi t.i. DAVIDOVO ZVEZDO. Za Žide je veljala tudi policijska ura. Vse te stvari se potem prenesejo tudi na okupirana ozemlja. Ves čas pa so Žide tudi odvažali v taborišča.

Taborišča so bila dveh vrst – uničevalna in delavna. Židje so ponavadi šli v uničevalna. Že na samem prevozu so te ljudi popolnoma razvrednotili: si samo številka, ni več tvoje preteklosti. Peljali so jih v živinskih vagonih, kjer so bili po tri dni brez postanka, hrane in vode. Veliko jih je pomrlo že na sami poti v taborišče.

Uničevalna taborišča so bila taborišča, kjer so delali pod izredno težkimi pogoji. Ob samem prihodu so najprej ljudi ločili – najprej po spolu. Zelo zanimivi so bili enojajčni dvojčki – zdravniki so v teh taboriščih namreč imeli idealno priložnost, da so raziskovali na človeških primerkih. Ti ljudje so bili poskusni zajci. Npr. človeka so podhladili in ga potem takega podhlajenega, a še živega, vrgli v vrelo vodo. Vse te poskuse so opravljali v vojne namene.

Sploh niso govorili o človeških življenjih, tu so bile samo številke. Po prihod v ta uničevalna taborišča je po ločitvi po spolu sledilo najprej britje, odvzem vsega premoženja in nato tuširanje. Vsi so šli s prepričanjem, da se bodo stuširali, iz tušev pa je prišel plin. To je prišlo na dan šele, ko so zavezniki po vojni prišli in našli okostnjake. Žal ta taborišča niso zgodovina, čez nekaj let bodo prišla na dan taborišča iz Bosne. Taboriščniki so po tuširanju odnesli trupla, ki so jih nato navadno zažgali. Ljudje, ki so živeli v okolici teh taborišč, so se spraševali, zakaj imajo ta taborišča tako visoke dimnike in zakaj iz njih prihaja tak smrad. Ker pa krematoriji niso imeli takšne zmogljivosti, so navadno izkopali skupinsko jamo, kamor so začasno pokopali žrtve.

Leto 1936

L. 1936 se Hitler že začenja prijateljsko pogovarjati z Avstrijo, mirovna pogodba pa je prepovedala združitev.

V istem letu se konča demilitarizacija Porenja.

Istega leta Hitler podpiše pogodbo z japonsko. To je t.i. PROTİKOMINTERNŠKA POGODBA. Torej je ta pogodba naperjena proti Rusom.

V letu 1937 se ne dogaja nič pomembnega.

Leto 1938

Tega leta je Hitler vedno bolj glasen in vedno bolj govori čez versajsko mirovno pogodbo in tako marca tudi sledi ANSCHLUSS – priključitev Avstrije. Ko Nemci vkorakajo v Avstrijo, jih Avstrijci čakajo z zastavami,... Avstrijci so izpeljali referendum in na tem referendumu se je preko 95% Avstrijcev izreklo za priključitev. To pomeni, da ni več

Avstrije, Avstrija je del Nemčije. Da je ta priključitev stekla tako enostavno, gre zasluga Hitlerju, ker je prej pripravljajl teren.

Vse česar se je lotil, mu je uspelo. In njegov apetit je postal samo še večji. Po tem je začel govoriti, da morajo vsi Nemci živeti v isti državi – v Nemčiji in tako je od Čehov zahteval Sudete, kjer je živela nemška manjšina, čeprav je ta manjšina uživala zelo velik ugled(kulturno, imajo svojo univerzo, predstavnika v vladi,...). Sledi t.i. SUDETSKA KRIZA, ki se začne razpletati konec septembra 1938, ko pride do konference v Münchnu, na kateri sodelujejo Mussolini, Chamberlain, Daladier in Hitler. Torej Italija, Anglija, Francija in Nemčija.Predstavniki Češkoslovaške so na izid te konference čakali v enem izmed Münchenskih hotelov. Odločalo se je o njihovem ozemlju, njih pa ni bilo zraven. Hitler pa je bil seveda izredno prepričljiv v smislu, da je to res njegova zadnja ozemeljska zahteva in da potem noče nič več. In tako so Angleži in Francozi popustili. To so sprejeli, ker niso bili še pripravljani na vojno in zato popuščajo. Cena popuščanja pa je bila velika. To vidijo šele kasneje – kajti kljub popuščanju pride do vojne.

Češkoslovaška je pred vojno izginila iz zemljevida. Hitler je namreč zahteval priključitev tega ozemlja k Nemčiji in pri tem poudarjal, da je to njegova zadnja ozemeljska zahteva.

Na Münchenski konferenci določijo, da si Nemci torej lahko priključijo Sudete. To izkoristijo Slovaki, ki spomladi l. 1939 proglasijo neodvisnost od Čehov, vendar to ni prava neodvisnost – Slovaška postane t.i. SATELITSKA DRŽAVA NEMČIJE – je privesek, popolnoma podrejena Nemčiji in njenim interesom.

Seveda to še ni bilo konec. Kmalu je Hitler proglasil še ostali del (Češko-Moravski) za svoj protektorat (nastane ČEŠKO-MORAVSKI PROTEKTORAT) in Češkoslovaške je tako konec. Seveda se je njegova samozavest z vsem tem samo še dvignila.

Njegova naslednja zahteva je bila, da dobi prehod do Vzhodne Prusije – obrnil se je na Poljsko in od nje zahteval prosti prehod, to pa je že tema, ki spada k drugi svetovni vojni.